

A DEBRECZENI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉRK.: 1918. *Oktober 1. évf.*

51 szám.

1918-19

Előirat: _____

Utóirat: _____

Bizottság kiadott:

Korcsy dr. Bernálé kért tisztelettel

9 Dr. József Gyula Lektorát.

Debrecen, 1918. Okt. 1. nap

*József
L. J. Lektor*

I. füzet.

Csáthy Ferencz, Debreczen

A háborúról.

A világháború virágátala jog, et kai

I. Füzet.

Jogbölcséleti értekezés.

Fota:

Nováky Miklós es. is kir. tartalekos

főhadnagy, jogszigorló

1918.

A 2451

A dolgozat rendszerelem;
 forrásait pontosan ismertetem
 jelöli meg; sőt benne a szemel-
 mondó forrás.

Kiadvány megjelöléséről
 köszi, az életviteléről az-
 nos és megfigyeléséről kérem,
 a szerző önmagának gondoskodását
 igazolja, — elfogadva.

S. 914. old. 4.

S. Bernáth

Elfogadva:

Debrecen, 1910. máj. 8.

Tegler

Forrásművek:

Fichte: Sämtliche Werke III. Band. Kirchner
ausgabe. Berlin. 1871.

Schlegel: Philosophische Sittenlehre. Berlin. 1870.

Flugel: Grundlinien der Philosophie des Rechts.
Leipzig. 1911.

Imm. Kant: Zum ewigen Frieden.

H. Spencer: The Principles of Sociology. Nemets
fordításban.

G. Fichtelberg: Der Krieg und das soziale Werden.

Concha: Politika.

Kaussewitz: A háborúrol. Ford. Harai S. Bpest. 1915

Körösvári: Inter Anna. Gyűjtemény. Bpest. 1915.

Maudel L.: Háborús jogrend és a szociális állam.

Barstis: Háború, Háborúvédelem, Nemzetnevelés
Hollósvár 1916.

Pürnoosky : Három társulmány a kéboriról

Bpest. 1915.

Fernando Cusi :

La guerra e la pace. Milano. 1906

Talstoj Lev :

(Társulmány)
Kemelvényszer. Baranyai ford.

Otádit éne díj, a világháború. Csaknem
minden ép kecs-láb seiber kivette már a re-
sét, a nagy kürdelenből, a leggyorsabb el-
mék is gondolkodást már jogosága nagy jog-
talansága felett. Fogalomⁿá lett ez a ré: háború,
s annak kérdése a legkülönbözőbb plote-
láriót éaklaji agymár.

A lelket melyen ott ül a békavágy
a nagy "miért?" kérdése igazán az egyetér-
fenttöt, önkéntelen magába trél az em-
ber, hogy megértési próbálgo az elméleti nyelv
eszkendő. Beszörönet, pszichitai próbálgo szét
maga elöt, az emberiség nem re hányásúvá
sírét, a venedelem miatt, melyen oly
sok tudományt hirdetni hivatott nyelv művelés

el mindörökké, és sok értékes emberi élet
megszűnt funkcionálái, és sok keleti nyílt,
és sűrű hegyei abba a gondoskodást.

Hiszen feketén, rathetetlenül látszik a
nagy és minden károsalmi, értékei is jogi ha-
tásában! Hiszen fekete belsővel len beírva
felkiált mégjére életünk végeig és ma: Ha-
born! A kék tényleg kérdéssel - akár a leg-
jobb beontásban - egyen földi létünk. Talán meg-
született a népszerűség, és a széles, idegrend-
boló nagy kérdéssel; valószínűleg végül köi-
legendát árnyalva az úszók, akár len-
gy seb, melyre papírtosa, a kedvencével meg-
maradó társaság, akár csak a pruar
maradjon egy ideig, vagy ma, reosí ártott
bej' miatt. De arókat is, kinek a név,

Kor, kivásis, vagy testalakt. itthon felejtett
a fengszegköl, a táplálkozás, drágaság bajai
emlékei: leszeret késo' életig, sthármiton leg-
kellencesebb lehetüket a mostani kelapos
kegyelmességig ^{foogjakt} ~~merint~~.

I.

Egy definitio nemut, a háborn sükséges
rossz. Feltehető a kérdé: sükséges-e orvosság?
Ezenülhesetlen momentum-é a nemzetet életi-
ben? Nem eszpin próklét, állati ontone köré
ki benne az emberiségnek? - Káros hatásait kög-
nyen próklétin, de vajon mielő' haszna, sth
mezi volva, nem kisebb-é ^{or} a reusztag kármál,
meghet létevel okos? Mezi-é a temerider
eljárásúlt élet k' jónag, emberis' állati
kínnevedés' pol az arat?

Ha egyáltalán mégis hasznos volna, nem
 felékes-e a civilizált ember más nelli-
 mi vagy annak technikai eszközeit, melyek
 meggyauert a hasznos elöbretne?

Amid e kérdések régebbi problémái voltak
 más a gondolkodásmód, melyek felet pro e
 pontos vitatkozva a háború s háború elle-
 nes elvetnek egyén sorozatait állítja fel.
 Az e kérdés most más, kikűes s mennyiben
 tudós igazat s világ háború. Képzései
 kében e kérdést ma meg elöbretne nem
 lehet, most hiányzik a „fiúak”, melyet
 redukált mint a sokat vitatott világbe-
 tét elöbretne. Ennek jelnevet valóján eise-
 köfelhíresítésként elöbretne, s néhán is
 legyőzhető a beket mint az elöbretne-ítte

Sáros világhétet, akarjuk is remélni.
 A lehetőségek, amit e négy évi meg-
 tudás hány éves népszerű világi utai-
 hajhat a világszerte elférads utas-
 zás világszerte hétévi, a hal nem dönt
 nemcsak korán világszerte, a fegyver, mert
 a jogokra az erős és gyengék; erősebb, kegy-
 sebb, mint a legmesszebb hordó, leggyorsabb
 kaliberni fegyver városokkal bombái ereje.
 Ma még is, ábránd, utópia, vagy legalább is
 igazságos kényszer felcsúszás, mert a népszerűség
 fegyverbe állítottak törvényt meg az igazságot. De
 lehet most utópia. Ime ^{a háborúban} utópia ^{szóval} kellese
 lenne, mert igaz még nem volt. Így olyan háború
 sem történt meg még a világháború, mely ma
 a majt's igazsága lényegében megmutatta volna.

az emberiségnek. A most elűlt királyság
 sokra megtanította az embereket, de önmagát
 saját magán kisebb terűre meg. Reméltem kell
 hogy azért volt minden, mert a világ hábo-
 rú megborra e nagy átalakulást, általa
 történt meg a nagy lendület a tönelteendő
 tetőpontra felé, kul az emberiség levonva a
 minden esedéig: neiparadás consequentiáit,
 jók bekérés érik. It a tartalma az által
 láru bekérésnek, mely párdallásra való
 tekintet nélkül elűlti a kivétel az
 példák hibos az Mercedes, mindenki éri,
^{hogy} társat a két újított bekérés csak akkor
 meload megmültknie, ha nagyon tartó,
 igen hosszú ^{időre való} lesz az, mert csak úgy lehet
 sikerem az emberiség mindent, amit

peddig is meg erutain a bekezesileteis
 a állam is tarsadalmi élet minden
 terin elnevelet.

II.

Az államard korata bizony jogi szel
 myr szabalyraot. E jog a neuretkor jog, mely
 nek jogi valdat ugyan sokan tagadjal, de ma
 ma' meghalidat uellapont; leterese, ha kodexba
 bszerevedne nem bizonyitathatis, de kivegbevonha
 lantlan. Pesele megtestesulest myr a neuretkor
 szorodeseben. A ketoldalal szorodisek egyaldo
 kulag nem reghetok meg, effele felbontas ese
 ten az egyik fel szorodesezagó les, kiz az ujji
 nis. A diplomaciai kivegbevonat kivegbevonat
 a szorodesezagó tenye visszavolara, kivegbevonat
 gettel onat. (: Nagy Irvo: Korjog. 16-17. oldal.)

Ezek szerint a kéborvisi állapot valamely
 jogvétség magyarázat. — A nemzeti jogelvet
 szerint a nagy hatalmú államok kivétel a
 kisebb államok kéborviselés nem elűt
 tartásában történő a művelt világrend
 je felett. A nemzeti életben azonban
 gyakran sültetnek ellenük érdeket, melyek
 körül a jogos érdeket kell győzelemre kede-
 mie. Az így keletkező esetleges méltatlanság
 vagy erőszakosság büntetéséért mint jogvédel-
 mi eszköz a nagy hatalmú s általában
 az államok kéborviselés jelenléte s kébo-
 rú. Péntik szerint is a jogtalanság az alapja.

A világháborúban a világ legna-
 gyobb hatalmúja két ellenes kéborviselés
 államok egymással nem kört. A semleges

honon - vagy ellenőrvétől Nézve mind két
 kérdő fél felelő válasza, hogy oldalán
 a jog és igazság, az ő háborúja a jó és
 igazságos háború, ennek kudarától hitetla-
 nak, mert hi kell tartaniuk, hogyha elől a
 kudarattól, akkor az igazság győzedelmes lesz.
 A világháború kérdései, melyeket most
 el kell dönteni ma még nem döntés el. A
 fejezeten nem sikerült döntést hoznia, sőt a
 elhárított a viszonyok, hogy országok keze-
 sültek meg területileg, hazléktalan utat
 kudarát pusztán honar alatt a győzele-
 iást jelképező koronával, de döntés még
 nincs. Keles fogamunka dagadt már az em-
 beri vér, „el hulltak legjobbjaink a hosszú
 harc alatt,” de még nem tudjuk, hol az

igarság? Gyömi fog-e? Horman szemléljés
 hit ért a nagy kérdélnet, a nevez-
 tere legnagyobb esztájt, hogy megjelni kü-
 jüt, az volt-e az említett kérdélnet megal-
 dásánr egyedül estháre? Hol aál arigars-
 ság, s annak kikeresésére jó volt-e a
 világhaborn, vagy nem jobb lenne má' or-
 kövittel eldönteni a néper nagy vitéjét?

Bármennyi szöglódás merül fel a háborn
 ellen, az mindenki elűt kétségelen lesz,
 hogy semet lenne kellett. Főszélt nagyjá-
 ink, vésél má' apéür s arutái mi ma-
 gunkis. Péms perspektivát nyújtót má'
 a gondolat, a küllör néper modern techné-
 ke minden nyomágyival megvívandó nagy
 erdejémb! De arét vésél, s érdekt, hogy

jönnie kell. Ez jött is a magyar minden
 borakérvével, nevezve a karaktert, de
 a magyarság omaj minőségjelölésével,
 A lefolyás nagy és gondolatok a csak itt
 kevesedős elkeresésére felfelé; a ki kiem
 küldött is meg él, nem győz eleggé rajta
 csodálkorni, hogy mikép került el a kelletts,
 a megismerésülett, a mikép lett egyt és re-
 mes, nem vért valóvá? a megismerés?
 de abban meg^{kell}nyugodni most már, hogy
 a kébom kellett, talán más két entörö-
 jel, mint azt megindító gondolatát, de
 kellett, most egyetül határozott entörö volt
 a neuretelvel vért eldörteéne.

A kébom a neuretel életéne
 leányzó jelenség. A történelem lapjai

mutatja, hogy mint jelenő tengerő
 minden palauke való nép életében ott
 szerepel a boldogulás sikerülhetetlen sük-
 séges erőre ként. Amint az egyes ember
 hivatva van önmagát, az embert meg
 valóítani, úgy kell az állam közében
 élő nemzetnek önmagát megvalósítani.
 Az egyes megvalósulásának, hivatás be-
 teljesítésében nem kéjában az akarat é' az erős
 és kölcsönhatásban vannak. Világos
 és erős akaratok kivan a cél meg-
 valóításához, s a vasakat sem az
 keménység, s a cél tisztán látsó, nemlétől
 kétség nélkül.

Az egyes emberi megvalósulás
 az állam segítségével történik, az al-

Iam meretében élő neurest önérvényesü-
 léseire pedig, az a főkélléke, hogy a segít-
 séget létre jött tökéletes alattvalár ösz-
 keségében jelje fel a maga egyjéjét. Ami-
 kor erre törekmi az éllaw meretekbe
 illeszkedő neurest, a neuresti önérv-
 ényesülés munkáját végzi, melynek egy
 másik hasonló töredesü neurest rénével
 akadályai támaszhatnak. Gyendur aratán
 a neurest az élet balár érdeme élő
 helyesi szjet önérvényesüléseire öre-
 ket, s olyan entörbör folgamadit, mely
 talán az alattvalár ^{egész} masszijának elis-
 tenriját teszi töndre, de a neurest
 önérvényesüléseire mindenképpus bis-
 positására szolgál. Így áll élő kábori

szüksége. Ezek nemint a háború jellemzője
 az állami, nemzeti önérvegyesítésben
 rejlik, s nem más az, mint az állam
 hatalmi körök elő nemzeti háború
 közelebb az önérvegyesítés mindenkép-
 peni bizonyítására. Az ekként keletkező
 jog az igazságos háború mindig csak ezért
 lesz az igazságos cél. Jellemző a célunk,
 ami minden más nem lehet, mint a
 béke. A háború tehát békéből fakad,
 hogy újra békét teremtsen.

Hausseritz tábornok, katonai szakíró ne-
 mint a háború egy nagy példaként megmutat
 köztében az egyes párhuzamos események
 vége két kiemelkedés között, min-
 denk mindenre arra törekvő, hogy a

másikat a saját akaratával teljesítésére
 könyörölve, ellenfelet levező s ekképpen a
 tovább ellenállásra lehetetlen, képtelenség
 tegye. „A hiboni tehát az erőnek ténye,
 mellyel az ellenségét a saját akaratian
 teljesítésre törekszik.” Egy hivatalos ka-
 tona rajból nem tűnik fel elrejtőnőre,
 ha - éppen még 1832-ben - a hiboni
 eldölte, az erőnek útján, neveskedő kerdé-
 sek eldöntésével egyelőre az ő meghatar-
 rásáé került. De mint erőnek ténye nem
 lehet arány a ~~hatalom~~ ama sokat han-
 gorkodó jóga s igazságos hibonival, mert
 az állandó s a kőle kőreír kívül a kőle
 próbatétel nem bevéthető, s így az
 jóga kőle s jóga kőle s jóga

prónaként nemcsak kiralgattatva.

A hétköznapi kiemelkedő felet felcsúszó
magukra, a tudomány és művészet min-
den vívmányával, a mai Kálvária-
konnyig folyó és nagy páviadal évek
 óta már, akik pedig a kurdokhoz, irányít-
ják, Káiseritz "sivő" és felfogás, egyen-
nem látja, hogy a mélyebb erő és
energia parancsát folytan fejtetőn a
minden korszakban és jelölésig élet az
államok korszakain belül és kívül,
és ebben fizikuma tárgyul, az er-
kölessi éretek romlásnak indítás, a korszak-
közeli állapot melegsé miarúai napról
napra reprodukál az emberiség testén, a
pedig még mindig igen messze, tehát

a földben van. Erőnk nem dőlhet
 ebben a hibában. Hírből seholmára
 a modern technika legújabb fontalt. Talál-
 mánait egyrészt magát nézem, a káret
 rakécszítés a hibám erjével igen
 seheren, vagy tényleg seheren fog si-
 perülni. Itt csak egy erőnk lehet, ami
 könnyen bekövetkehet, a ami feltétlen
példát érveendő: a néper milliódjai-
nak egy modulataz erők felé, akik ma
 a hársóvitte nyomdottaini dirigálhat;
 se is olyan vonsztoris stonban, melyről
 ma még beszélni sem lehet, csak minis
 egy lehetősége az eljövendő lekulatattat
 monil fel nem ritkán se gondolatban.

Itt hibónival foglalkozó tudomány

Iradalmi tudósai két táborban találhatók.
 Az egyik részben azok vannak, akik nemcsak jó
 és hűségese a háborún, még pedig úgy morális
 mint általános társadalmi, sőt állampolitikai
 szempontból. A háborún az a lényeg, mely az eskül-
 tői esküvel felelőse, szülői és legnebb polgári
 kötelességek és állampolitikai nevelés.

Jelen nemben a másik tábor méltatlan
 háborún tartja a háborút és már az esélyelett
 külsőforrás a beladalmat még nem értve
 nek, kikérülhetőnek sőt kikérülendőnek tartja.

Mindkét felfogásnak vannak nagyvonalú
 képviselői, névvel írta és tudós, kiknek elme-
 lelett fogom a köztudatban vizsgálom, am-
 tani megállapításokat és elvételeket a jelen
 háborúra alkalmazom, hogy az így nyert közsz.

hisz a lejjén köelkeretén próbálgat az
 iddigi is beöveserhető valószínűbb beti-
 pótra.

III.

„A hibern egy neuret, akarat-
 nak legmagasabb, legintenzívabb, a neuret
 testi, értelmi, gazdasági, erkölcsi erőt egyenlő
 megmilyenkoris. I mivel minden akarat,
 mely több a náidimát, épp úgy cél és es-
 me, mint fizikai erő is, az állam, állasa-
 ta, a hibern, karonlóképpers a neuret tes-
 teier is lehetne, a neuret phisichéjéner
 is fizikáiméner együttes megmozdítására.”

(i. Concha előadásán: A hibern politikai neupostol.

Budapest. 1914. Novemberben.) E idérett nevar

mai akter hangyotok el, midon ^{mar} _{1/3} ^{szeg}

aratta diadalát é' áldozatait e világ-
 háborúban. E nevelés megalapítója
 már ma is nagy gondolatokkal bírta
 azt, hogy kell a hánom.

Hegel szerint hitoni nélkül tespe-
 deibe sülyedés az ember, s így
 a nevelés. A munka gyümölcsként jelent
 kerő nagyos emel életere az embernek
 kövületi rendszer, melyen állandósítás
 a társadalmat nézőpontjait. Eppen azért
 a kormányok hitül eme magasabb
 politikai kötelezés, időről az kövületi
 felelősség felhárni, az állandósítá-
 sás révén önállóságra törekvés, kik
 egyébként, zavartalan boldogságban éle-
 tüknek, a hitül beállását meg-

féltékeny: A háborni erkölcsen az állam
 s a társadalom erkölcsi egyjét menti
 meg a néthülléstől, ebben rejli benne, va
 kinnit jogosságával, szükségességével
 fölbizonyítja. Hegel szerint tehát a
 háborni mint nélkülözhetetlen, kaszár
 eszök áll a kormányzó rendelkezési-
 re, mellyel ébri politikai kötelesség,
 a időnkinti alkalmasságnál nem szabad
 a véletlenre bízni annak szükségét.

Chaukaja későbbi foglalkozás igazan nem
 ismeri Hegel e borzító következtetését,
 de későbbi fejtegetéseiben is hasonló alap gondo-
 lat vezethette, amidőn igazán Pichte, má-
 sikk nagy nevű német bölcsész zelfogási-
 val megegyezően a háborni szükségessé-

get, ama törvényben tényleg veretes
 le, hogy a nagy és nehéz hadjáratok
 mindenkor megszüntetők, illetve meg-
 akadályoztat a belső zavarság, és
 az állam sűrűsége hatálya határozza
 meg, az állami ügyek teretében be-
 lül.

Egy másik nagy gondolat, a
 német Schleyermeier, ugyancsak a
 jog és szűkebb háború mellett törve
 példát, azt a legnebb polgári-re-
 nyeg életkezelőjének nevezte. A há-
 ború a kormányzókat sűrűsége miatt
 egyenként sőt kétszáz kétszáz kétszáz
 az államhoz az államhoz. A háború
 mintája fel az önfeloldozás legnebb

példáit is, e nép ország életé kelte;
 s ekként megöli az önzést.

A hibónak mellett nyilastörő
 tudományos iródatom magyar képviselő-
 je Concha Győző, ki a hibónak mint az
 ember erkölcsi művelésnek bizonysíté-
 sül szolgál. A hibónak nem gyálarészt,
 mint azt a precipitált hirdető, de
 nem is bestialitás. A hős habítás dicső ha-
 lálván faszja minden ember. "Élet a
 besület mezején" így mondja a veimet.
 Példát nem lehet gyálarészt a hibónak, mely
 nem elesetteit a hős lobát glóriája ragyogja
 körül. De nem lehet bestialitás sem,
 mert a vadállat nem képes önfeláldo-
 zásra, holott a hibónak az önfeláldozás

legnagyobb példáiát megvilágítja. A há-
 ború sükséges járuléka az emberi
 létnek, mely meg volt és megma-
 rad az emberrel élevesen mindig.
 A világhőre hűdesei kerint ugyan,
 ha megjár a világállam kiállítás,
 nem lesz több háború. De a világhat-
 lam kerintén belül is fennmaradót
 nevezetel bármelyike sejtés kebelében
 akkor is csak fegyverrel kégyeneti
 engedelmességre akaratának elfogadá-
 sára kerintés gátlalóit. Péhát a
 fegyver ereje döntő marad. A háború
 nevezeti akarat, mely nélkül a nevez-
 tek létének megvünnevel. A háború
 harmadik lövőgáza a világhatamónis

hasonló nollemben nyilatkozik meg.
 A világhírom az egyedig létező, és
 híromba legnagyobbika. Az egyen ember-
 riségre kihat, mert hiszen az öt világ-
 részt erősen fejlett kapcsol tartja össze
 garabemagyarázó, de egyáltalán is nolle-
 mleg is. Az ösres ember fiatal künde-
 nek ma, a művelt európai, a jamaikai,
 a néger, a mongol. A szociális fej-
 lődés az emberi lét egy magasabb fo-
 kára emelte, az emberiséget, ahol az
 egyes népek belső különbségei csak a
 alkotásában is megnyilatkozik, ahol
 mindenek nép szorgalmával belad a
 tökéletesedés felé. Iránt a magasabb fokú
 emberi létért folyik a jelen küzdelem.

Byrony sok nevével, testet, lelket
 ölelő költő költőjei van a leírás, de
 igazán csak költő nyilatkozat meg
 az emberi lélek legmegragasztóbb pró-meg-
 nyilatkozása is. A belálatlalt bánság
 nevével a leírás, másfelől a túrel-
 mes, megváltott életrendjével beken le-
 mondó itthon maradtak nyújtás orer
 legnebb példái. - Izar, hogy a hitelen
 meggeradagodott példája irigységét fe-
 keszt az egészen kivében. Az itthon ma-
 radots alkalmatlan nyomorúság elkeseredés,
 de irigyen nézi a pénzügyi karaktere
 vonuló szerepét, megakadályozza a saját
 nyomorúság terét. Ámde épp ez elkesere-
 dős is a háború egyik legnebb október

megnyilatkozása, melyet harcúrn,
 háború, vagyis legmagyarabb nomen
 nomenis fakszt. - leidevenden ki-
 vül a háború az állam elhívei sem-
 lységének is bizonyítójá. A konvencziót
 legmagyarabb fokra hivatott, házában egy-
 konvenczió riv dobog az egyik nebelének. Az
 egyik és az állam köztöké béké idők korlátja
 lehullant. Az egyik marat az államéba
 plvad, az államéba el az egyikben, az
 egyes élelt eltűnt, nevetek élve sün-
 pári.

A háború jogosága mellett harcol
 végül az az irány, mely a természetben a
 nerves fejlődés minden természetis
 evolutionum tartja a háború - az állam

emberi lényedelmek élésében. In az
írás, melynek "szociáldemokrácia" neve
előj találom a fedi az irást, legújab-
ban Oppenheimer irásában jött kifeje-
zésre.

IV.

A háború jogosságát és károsát
nemcsak elméletben lehetőségek ellenőrzés
találunk az életben a háború ellenőrzés
árnyában. A tudósok és csoportja részben
és ellenőrzésnek helyegre a háborút, mely
semmit sem méltó a civilizált ember-
séghez. Más ellenőrzés vélték felismerni
az emberiség számára a nemzeti közötti
viszonyok elintézésére, kiküszöbölés a hábo-
rút, legyőzés a világhétköz, a szociális

egyetemes jogrend valóján a
 társadalmi fejlődés végcéljában.

Hathatós érvünket harral a világ
 közvéleményét nevében a háború ellen Kautz
Immánnus. Ugy gondolattal telt
 rövid műnkijében megdönteni igyeckelt
 mindazokat az érvelést, melyek a
 háború jogosságát mellett felhívni látk.
 Ideálj a világé, megher okvetlen
 el kell jutni az emberiségnek. Az em-
 ber természetében alapjában véve
 vad, nyers, sörakos. A civilizatio
 a hivatott endőre, hogy messzelethe
 pontasan, s így a fejlődés újabból
 pláritva a természetet akadályt. Az
 alap természet többi kevésbé meg-

Mjlesztési szándékainak, és a
 nevelés, és ennek folytatásának és művelésé-
 nek, ami a kulturális emberrel azt a
 példányát képezi meg, aki a mindin-
 kébb emelkedő műveltség fokán
 hivatalos vagy az emberi szociális érintke-
 zést jobbi, simábbá teszi, ezáltal
 közreműködés a kultúra ama művelé-
 sében, melynek célja az együtt élő
 közreműködő emberiség. De a fejlődés-
 nek ennél sokszor lehet kétféle,
 mely mint a virágok elterjedésének
 ennél csak pótképpen az ember,
 letérni a nevelés adta úrtól, és vissza
 az egyszerű és alapismeretű. De az
 alapvető elvontságok tárgya a képzés

A szociáldarwinizmus ellenőri
alapjában támadját, az egész irányt.
Az állatok léteit való kiindulma so-
hasem képerlelti, a leibniz pszichológiájit.
Híven az állati kiindulom kiindulási
minden valamilyen saját kider védelmé-
ben fogynak, természetis ösztön kora
magjait, hogy az állatok egymásra
törnek. Ennek folyán esetleg megbizja a
beszólattal, az emberi kiindulom az állati
közönös önért védelem az asszonyait
gyilkossá lett megalattal férj esetében,
de sokasem a modern nagy utat bármel-
lyikének, midőn házasosok jellanak
nevelőrt, a gyilkoljat egymást, mind-
ket fél házasos természetem barátságos ügyes.

, azt az erőt, de nem tudva, hogy
 miért kell mindemel így lenni? - Az
 állati szerve fejlődés nem altható pá-
 hízamba az emberi társadalom fejlö-
 désével. A különbözőség törését. Az
 ember régen túl van a szerve fejlődé-
 sön, ami az állatoknál még szerve
 fejlődés eredménye, az az emberi társ-
 dalom emberi értelem alatta mecha-
 nikájának állapotait jelembert.

Az értelem alatta mechanika a
 természetnél való fejlődést tökéletesíti;
 másik emel az emberi fejlődést, s így
 az ember az önmagát előlények felé ke-
 rül. Az így kialakuló társadalom
 ban az emberi s. társadalmi, hogy a

gyenge' mejoedetues u erösebbekkel
 minden, holott az állati társadalomban
 a gyengebbek veszni; püszküni kell az
 erősebb terjeszkedése folytatni. E képeri-
 vtt a haladást, s eriel minden az
 ember fejlődése „liberorganismusa"
 lesz, mely már nem egyes fejlődés
 jöbbsé, hanem minden felette álló
 valami; s mely stádiumban már
 nincs rivalantás, epp így jogtalanság
 elveszendő, u minden tartott helyen.
 Ha megis meg van, állati kir-
 dalomok arak, melyet hihiusöböndök
 az állati világban helyen való, de a
 modern technika hihiusöböndök
 szejenei dolgok.

cheggörö erövel jünve, or elve
 kifejezése Müller-Dyer munkájában,
 de foglalkoznak velük gy. Mran Ward,
 valamint Richet is.

A világbéke's kide'ti, s'gy ter-
 ménetesen elveti a háborút az on
Pálstaj Leo, de annak megsejntet
 nem a civilizá'tón' párja, eumit
 a világbéke't sem a civilizá'tio fogtái
 s'ri el az emberiségi. Az ember a
 természetb' skólái lényé' s'votta
 tott. Irkölessé' s'vára magas, de
 a Müllöréhi haladás' Mühimbörösége-
 ket töremt a társas ember' körtülete's
 körtü. Ennek fogtái jón léte az
 ellenségeskedé' s'vülete, mely ember

ember ellen, állit, s a háborúban
 diákongé magát. Pedig az emberiség
 kötelessége saját maga iránt éppen
 abban áll, hogy az embert egymás-
 sal egyetértően az erkölcsi értelem növe-
 sebb részekben áttalánostsá, s ez
 által az egész emberiség egy magasabb
 erkölcsi lévőre jusson. Men a ponton
 lesz majd a világbéke. Ezt elérni,
 a legmagasabb ideál, amiért élni kell
 a nemzeteknek. S ha így az erkölcsi
 érzék tökéletes len az emberiségben, míg
 könnyen bejárnak meg majd a legaa-
 gobb nemzeti a jogi erkölcsi ~~szavak elvált,~~
 s könnyen elvált hi az egyetemes világbéke,

midőn a népek nem fogják állig
 leggyökeresni egy más ellen, mert a leggyo-
 rsej nem lehet életvitője az igazságnak.

A háborús a jelenben megjö-
 gornak tartja Herbert Spencer, de a
 továbbfejlődés folyamán a hiánytalanul
 hűdett. Eddig volna is kellett is a
 háborús, mert nélkülözhetetlen
 nem lehetetlen volna, s az egész fejle-
 dés be sem következhet volna. De a
 hársadalmi továbbfejlődést nem hagy-
 szák, de háborúsait. E miatt
 hiánytalanul. Spencer bizonyos-
 mértékben, hogy a háborús a népek
 életvitője, s az igazságnak.

V.

Hyperformais alakúakat R. 2 és
 Lencsényi és Kúdosmány terén a haboná
 mellett sajj ellen. Mindkét fél náma-
 ra megalkotott birornyságot a világhá-
 born, de mi, amik élők, a többes
 kezesen talán azt is ismerik annak
 veszes hullámainak, négy neheri entandó
 keserűségei után Herbert Spewer her
 psallománus. Ha van birornyság a
 haboná barua a jóság mellett,
 példiy kellek Demie; de nekünk
 az istáranak legromosabb keltés meg-
 pót eulörisegnek be kellek a példiy-
 rvek szai látásnak, hogy sajjal kias
 katas len ma; egyedül a keltés, hogy

págaról az eredeti és kelendő mai
nem lehetetlen, csupán a felápi-
sendő boldogabb jövőre megalapozá-
sásként nyertet látni némi elme-
rest. Így olyan hely kell a vilá-
gat, mely hosszú időre, telai örök
megment becsületét a világról.

Ha sikerese elvülir a mai venedek,
annak megismétlődnie ártat, barua
a műveltség, melyet életben
ki kell kelni a világban. Ha legyen
a milliókra bonyolult világhatár az
emberek barátság legelője, a amit
jót, oly gyorsan kell elvülir. Semmi
kellés a kibornar, hogy meg egyen
megregetve az őt világról, végkép

elűnyön a leuciségbe, csupán csak csak
 ke maradjon az újonkák büntetésére,
 vagy nomon könyvet fakentő reulikező
 gyzuants.

A háború mindeneddig karkivalt
 rióve a meureter 'elétébe. Fejlődés
 aroubau, a e fejlődés folyamán emykülési
 kell az emberek kiúdelmésére, sőt tan
 más terro meuni, a a háború jéau
 példjaval más formákba elezésznie.
 Hozz er beövetküle, vagy mitor is
 lesz meg hót, fogas kérdés. On esedigi
 consequenciák semmi esetre sem plegendár
 az elbirálási ház. A kémitz, Pólszaj vilá'
 állau megválsúlása eseten más esmé-
 gyan nem lenne hanc a' háború. A vi-

hazállaunk által és méltosán azt az em-
 beriségi egyetemes hársulást értem, ami-
 nor az államot nevezetkés kevélység-
 séje fölként gardasági terén szerepelt-
 tül. A nálunk vérengző Morlállan évi
 megcsúszások folyván a gardasági produk-
 cióknak egy része világpiacon kerülnek,
 amelyre minden egyes állam termet,
 önmeghatározásának, s az államok közt él-
 nek éltetője len a termelés, s ekként
 minden nevezet egyetemes alkotói
 fognak egy gardasági világalamot.
 Terméketes, hogy ekkor máis a mai letal-
 mi kördésel másodrendű kényerőnké
 lennek, s ekkor megvárni a háború a
 mai boralmak vérengző formájában, s

^{neve}
 A ten rettenetű szembesülése a természetmel,
 s így az egész emberiségnél.

A világ hibom eddigi megérte-
 dejéer tapasztalatai nélkül is visszabor-
 rad az ember Hegel hibom elméle-
 tével, mely a kormányok hatalmáigra
 teszi a hibom előidéi rándítását. Szeg-
 er menyire nem áll, azt a kezke-
 nek mindeidei által viselt hibomhan-
 lászár s legjobban. A kormányok
 kerestek messze mint hírdas Pilátus,
 egyik sem vállalta a hibom előidéi-
 sájtá kelleté véni, sőt mindeidei az el-
 léséig masikat okolja érte. Fajon nem
 pítol mindkétluna's megáru s keidevényo-
 ra's felelősejé's ^{minden} ha, allua s Hegel tölle.

Mennyi támadást és vádat viskelt el
 így is a Kormánypárt barát, ellenség révére
 egyaránt. De vajjon lesz-e megállás
 annak a Kormánynak, a melyik vég-
 preszenciában mint vétkes okosok fél az
 keheriség nélkülözése elé? - Nem lehet te-
 hát köztük, ostoba a háború egyetlen kom-
 müniqué sem, mert hiszen minden a
 hadüzenetek nyomán követő kives köny-
 ven valószínűleg elhárítu igyekvés
 a felelőseket, amint az alapján reka-
 folt a világ háború Hegel s vele együtt
 Tichte azon tételére, hogy a belső re-
 vonat, belháború elhárításra ostoba
 hiúság a háború. Léte hiúságesej ebben
 egykedvű. - A csarvak terror minden

Jele fejezve el elyomott vrom nihilis-
 mus, az általános szabadság után vajj
 éppen a reinkarnált gyűlölet kudar-
 ca, a világháború hősiességében és
 meg sokélelésen a városi szivében. Taj-
 ján a nagy háború nélkül leomlott bol-
 na-e kivilósra, alát az abszolutis-
 mus arany korszak? Eljűtött volna
 az újítások, ma is véresen vajdó, a
 lepotábo a nagy vrom korszakban, melyben
 ma a polgári háború kezveséskéje át, a
 testvérei testvérei ellen ragad fejezve,
 minis kivegy, nem nevet a élet a
 magyarulajdon? Az vrom korszakban
 mely a lángbasz jello vrom háború
 is küt rányalt már, a világháborúban

srülletés meg! Az orosz nép reanpaffa-
 ból süssejének mondható e kébom,
 mert a krenikánai íletts beáldoret
 lettin önkirete kelts a jámbor, türelms
 prosz, és maradtos nevedes, elnyomatá-
 sa után ledobva nagy melléröt se abo-
 lúsimus minden sügés meg kélgreses
 vet, mielőtt ráhüllattat volna nagy
 sírjánar, az emberi eluaredatségner,
 a göröggei. Oronorság me meg az
 államatalanság a jögmelkül élet kromoni
 képeit tárgyi élet, de a reuclerbedő pol-
 gárok listata vannak kerortül vinni a
 nagy átalakítást, emidőn is a lebiggadt,
 pille-kevesbbi megvitásokat még tovább
 mehet a civilizáció útján. Nyugat felé.

de az oron példiál elkerülve,
 Olaszországban, Ausztriában, sőt kikéssel
 is jóval kisebb mértékben néha is előfor-
 tultak ilyenek helyi kavarok. Sokan le-
 het annak következtében, még kevéssé joga
 esküre a hibára, mert még inkább
 előidézőjének bádallatnais, hiszen az
 is belháborús természet, ahol belsőben
 szinte lehessemenek látnak.

Hátleányosok azóta nem lehet
 valamilyen életem kormány kérték az
 a hibára, még mint a jelen korszak
 övéit ezeken érveit, az egy tétel
 az emberiség belső. Az új átko-
 lás a belső utai való életelés,
 az emberek nagy része is; hogy

emiat a háború miatti meztelenség
 kell magán. Munkáját egyesül abban
 találja fel, hogy igazán védelmére kel-
 lő az emberiség elitélésére esküvés
 folyamodnia. Mindent fel a magán-
 sít helyre, a arról érve magán van
 győződés, a az igazság sít az, ami
 nem kért mehet. a világborzadalmat.
 De az, amit esküvés alapján lehetne
 mondani, ha egyáltalán lehet a há-
 ború esküvés alapján való. A el-
 lenfelet sít, hogy igazán van, a minde-
 nül a mezteltség a háború el-
 idézésért. A saját igazán megyő-

jóde'se tudatá bálr é' méhen gjo-
 keredik a felér belkibew, kuncz kö-
 veskedében egyéjensé olvadnak a né-
 pet, nem vetet. É' azé, nyomán
 fejlődik ki a berakiaszaj é' rületó,
 melynek példái megelevenednek a
 jelen háború kezdetein, s a mi az istok
 padokbaan fókais volt cümpán, éltek
 nek, való'ságga' br. Jöben igazat
 adato a világlátomó Schkijameter-
 nek, s igazán találá' volt Couche
 Gjóró plóadása a harmadik háború
 hóvapbar. A neureti önéret, fel
 kelt a világlátomó plýján, kultúriszo

katonáinak néhány magyarosul. A
 mi nemzetünk a háborúban katoná-
 jaink, segyben lesz a külföld elát fo-
 gelomma. A legnebb polgári erényo-
 ket hibáltotta a háború: kancsát, királyt
 igazi hőst, vesztet el, igazi hőst a baj-
 ban, vénben, mint egy sokan látott is.
 öket, nemcsak a napilapok s postacé-
 skulák frázisai köröt találok tiszte-
 lés. Látint a tisztet, hi fehérvé mi-
 dent, nem parancs, de önként vállalt
 el a legnehebb feladatot, hi katonái-
 ka lelket karván önteni egyedül úgrott

fe is vaskodott a költőnek elfoglalt és
 visszavendő, aobrenben nyjrszó ké-
 kibonakás, ellenesség. Hogyane dicit volt
 ar, aki vélekedés terükénye köiben meg
 is helt az öbödik leborás és elején, mi-
 vel neméles jelenlétevet akart, a grá-
 nátkörül felörült katonák se állásben
 tartani akor, midőn jobbra-balra sáls
 bajtárait mai visonvonnulat a karkolat-
 san ellenéges léis miat. - Lásd a
 körtárat is, ki az ideget néron-
 boló gránát is annálso rettenetes
 meynydígése köiben norongva gonddat
 va ottor marad kaddereire, de a min
 deuel előt bal költéség teljő tū-

adarában a helyes, sorsa állandóság
 várta az ellensége rohant. - Volt
 honpolgári is, aki nem vett tétlenség
 & kárdelemben, de egy nagyont adomá-
 nyozott, azzal szentesítve is, hogy
 hozzá tartozó számára. Hallottam, az
 a nagy nagy hűvösök is, aki a hazájá-
 ránk tudta be kedvese elvonták, nem
 lázadott, meggyűzőlva hüllatta kőzseik.
 É szeptember kétségbeesés mind a
 világháború folpán keltet életre, de le is
 pontyú arután mind a nép bekövetés öbö-
 dül és folpán... Gyűlölt, és nem hon-
 fiú megvetéssel seidott, az a kint, aki ma

el tud „dekkolni” a háborns köteleseje alatt.
 A harkai boralmait megvaladitá sberülís
 hön óhajtott dalog, nem aley nélkül ala
 küls hi s sebet e sberülésér ~~es~~ koronár-
 ban való megberülés s harkai humorí-
 beu. A kórtok pedlij, ahivél s fei ~~stábi~~
 példákets vettek, s ah. pái hets előtt tets
 áldozato fonalikus köteleseje ~~stábi~~ nel,
 boldonduar minúnti s kőrselencsig,
 mert önként meut s kancs vettek.
 meryere. A kőrkatonas ma már kőb-
 követs, paprikét vett a recuéló, nándé-
 kósan megberíté fűlét, hogy málabb a
 kőrkárbau élje a gyöngy élét. f. k.
 debreczeni m. k. s. Hővidcepstárkár
 nemónti ontághán 50 beteg körül 25

önazonosító karonta.) Akarék olvasni
 a cseh határkőrül, akik petroleum
 injekciókat tettek magukba horkép-
 telenni, de egyben talán egész életük-
 re nyomorékta. Meg let domag em hret-
 föl halottan egy-egy Tonsó-csata esetei,
 hogy inkább a feltárat vagy kerék oda-
 adnak, csak nebadulhatunk a kötelese-
 nyek a kértől rebott rajt. Hadiköl-
 ön jeგრésel arelmával, vagy a asen-
 csélemet tette járás törvényi gyűjtésel.
 nél látni, hogy a tehetségvel vagy egész
 kivonja magukat a kértől folytat
 elvált kötelesegy teljesítés alól, vagy
 csak éppen, aránytalan ki mértékben vagy
 vagyonukhoz mérten légya korrijárulástu-

Kat. Külvivőse a háborús gyón meggenda-
 Gode's kor egy ~~sz~~ mint nagyfokú peírreléveget
 s vele fűkarsagót. Er is mind a nagy
 háború termései, s ~~val~~ jellemzőbbek kor
 katasztrófáknak, mint az eladó városok polgári
 események, mint hogy a nagy közbizonytúlaj-
 donosságai mér.

Maradandó uronban az a ka-
 ták, melyet a háború s nevére ötötudat
 kifejtésére tett. Mint mai mondattans,
 ezt mi magyarok mondhatjuk el kü-
 lvivőse. A magyar név, a magyar-
 katonai vívőse barát, elevenek elött fog-
 sommá tett. Az angol katonák, ki meg
 békébe az gondolatok róla, hogy itt meg
 a főherceg is a nagy ingázás jár,

azt tapasztaltam a Právencát, hogy kemény,
 önérekes katona a magyar, a kivel nem
 egy könnyű elbármni a „feldwacht”, s hogy
 történelm, erős érzelmeként áll az ar-
 cian, melyt magyar fejezet véde-
 nek. Imre a hírt el vitte az aug-
 los Alborna, s jő s meg ~~szá~~ felefeleppon
 híressé lett nevűre, melynek tudata
 el tölti a magyar katona szívét, lelkét,
 büszke lett, s ettől öntudatra ébredt
 a neureti öntudat. Pártában nagyon
 arrol, hogy a nagy kértm lenyeges
 kényvői a magyar csapat, nélkülük
 nem lett volna a nagy siker, eredmény sem.
 A legutolsó bekezdés: sőt ma is, segyen

géjés ki is kaszualkés előjvet a nagy táma-
 dairól előtts berendit tartó generálisor.
 A magyar vitézsége hívtatni, vagy a
 magyar becsületre névelni elegendő volt,
 hogy egy ólom lincse magyar vés kiállyon,
 de a kérdések támaszát csakúgy mindig
 sikerült a magyar fejjekkel. - Ummál
 jobbak faj a belátlauag fejjel társas
 zénél, minét inkább öntudatos elvöl
 a nép. Méskep whamond a magyar
 beke, ha a romnéda: a magyarat,
 mintha nem érti meg a mellett har-
 colat nevát, mind tudja, hogy magyar
 magyarral össze fogja csodákra kéje. Jy
 lett hóse a mi katonánk, de sokszor eh-
 merés lehet belátlauag a oszálgyi-

szé.

A nép mindig hangosabban követeli joga-
it, mert éri, hogy valaki értse, a laborn' re'
mítal arna, hogy ez a sokat szenvedett, fel-
reismert, sokszor sejtés vérei által is meg-
vetett, sokszor önző célkérés belkiinves-
telül félrevertet magyar nép, és még a
maga tömegjének nevére: mivelkiben
is bűsken vallyi magát magyarul meg
akkor is, ha veretói néma szívölésére ki-
perek nek, mikor az ő neveléséről, bel-
doggal tétléről van szó! "

Azokban a nép. hatás sem
lehet teljes. A harafiamág felgyújtásával a
helytelen kultúrát is életre kelnek. Az

meger kármadalmi fejlődése akként ka-
 lad előre, hogy az államok egymásközi
 érintkezése mind kevesebb kerkatolal kördi-
 jét. A nelleni; művelésig gazdasági
 élet tökéletesjét abban látánk, ha
 a tudomány, művelés, termelési produkt-
 tium nevezkésével leme, egyetem el-
 berivel. Eset plé való haladás, az
 internationalismus terjedését nem
 lehetés kétségbe vonni má a világho-
 rú élet. Ennek nellenében jöttek let-
 te a kibőlésé experimento, nevezkés.
 Az internationalismus eméje döntötte le
 a kirnai plámkorotásig felait, nevezkés
 ri jogelvé' lett, hogy kötele minden állam
 kötésit mé; nevezkés fiait élet meg-

nyitni, s az egyetemes társadalmi rendbe il-
 lenkedni. Mindereket kigúnyolójá ként jelent-
 kerets a világháborúnak egy sattyú bajtára,
 mely a karcfiasszj túlábrán szerepe ként
 a neureti gyűlölködés formájában mű-
 letrorats be. Elragadhatós karcfiasszjában
 lekiemelt, kigúnyolját egy más: a kultúráló
 neuretet fia, s igentek nem neuts az ü-
 palkodó nemého sem. Epp oh brütalitás
 volt látni a jó érzésü nem kelöner ar
 olan elfogalt véross egy kéber telés
 olen vircap gnyo toroképét megbal-
 dogilt királyintól, mint a "K. ü. K.
 Feldkino" nevessejé figurait a orosz cá-
 ról, vagy Viktor Emimetroöl. A neureti
 gyűlölködés kétyed baris s ellenej körtben

egyaránt. A magyar-cseh gyűlölködés
 nemcsak a határvidék, de polgári körökben
 is nyilvánul, de minden jobbat érő és em-
 ber mindent fordít el attól a pöffөн-
 kedő, rozakartú lekiinglöstől, mellyel
 nem ritkán a német haderő kezdi az
 otthoni magyar hadsereg katonáival szemben
 viselkedést. De az elleneség gyűlölete sok-
 nos vadállatkasággá fajult, ami nem
 egyszer vesztelener, fejevertelen hadifoglyát,
 nőket, gyermekeket lemeztárolókra vetetett.
 A nemzeti gyűlölködés látvány kébrőse a
 omvált francia és angol körséről, de mit a
 túlsóba crepott karafiamig megnyilatko-
 késeket jelentőre becsült, gúnyolós, sokszor
 pöröltésis, előfordult néleint is. Pedig az

s ként ismét sebet sodó fogva beha-
 gadi, az elperdülést soká meg fogva
 maradni a nevezet életben, s később
 is neves a tudomány, művészet,
 de a gazdaság életét is megbéjeltatja!
 Hiába mondta I. Károly, hogy a francia állam,
 s nem a francia nép ellen visel háborút,
 hiába írt nemzeti jogelvést, hogy a há-
 borút csak az államok és sohasem a polgá-
 rok viselik egymás között! A gyakorlatban
 ábragad az ellenségeskedés az egyik egy más
 elleni harcokban az egyénre, a modern technika,
 a rémségek, a nagy gazdasági hatalma-
 kat kiérvé gyűlölettel len az emberiséget.
 Bizony ha egy három trász perzsa tisz után
 a poharok elleneség belátnak arat, a

vidékeség agyoncsigáros katonái meg a
~~tehetetlen~~ sebesülteiben is a gyiloktól ellenőrzést
 kérik. Megmítatta ezt sokszor a kétség.

Először olykor a csillapító szó, lenéltetés
 parancsát halgatólag vagy csendesen, az
 ottkor jámbor feldolgozás, vagy bekezes mesterem-
 ber vadállami lesz, gyilkos és elfeledt, hogy
 akit bejötték átjár védelemül, épp oly
 eselendős, jó sörj lehet, mint a, stán negy-
 ből gyerekek két arvára, orosz kiteszt or-
 reusokkúé.

Az ember elfésülés a borzalmat
 iránt a legretteutóbb hatása a háborúak.
 Sokan vagy már mai, akik nem tudnak szir-
 ni, elhelt kezesek elhülygés felet hamar vagy

feudre térjünk. Maga az a lény, hogy
 parancsra ölni kell, slegendő az ember
 demoralizációjára. Az átváltás évek háború
 négy-öt karakteres hosszú árok kiggyás
 felekén egymás életére leselkedve ülnek
 az emberek, a legéletrevalóbb korú embere-
 ket, kik ez évek során oly sok népet
 a besorozott kettőre voltak hivatva proda-
 kálni. A másik életét vesztve, a segítség-
 ket félve felhívják. Olykor kikkel-
 nek átkaitból, egymásra törnek, hogy az
 maradjon a mezőny útja, a melletti
 fél többet tud legyilkolni a másik
 soraik közt. Felsőbb járások ekkor már
 léteje a minimumra az életüket! Akik jót
 tudnak ölni, rettetve robbanó kériszeret é.

más rejtendő erkönnökkel ember léveit
 ügyesen mérve, olja le, annak medáliát
 akart a mellére a vesztőség, esküvel
 a mentál és a vesztőség! Így három ~~harmadik~~
 övei lassan ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 ölést. de a szová - szino az emberiség
 a kérdésben érintett öntései nagyon fejlett
 levet értékei ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 öveibe is. A természetfele, a parasztember,
 mennyvel könyves és ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 mlye el egy ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 hirtelen a ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 becsőjében a ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 A ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~ ~~szélesedő~~
 de még utána fog magára önkü!

No nem len egy ok társadalmi vi-
 ssermény, mely körryűresrel ellen-
 hatást létesíten tudjon. Az ember-
 ség nagyraire körepe és kölcsön-
 gással bír, de nagy ráim az esel-
 nél lejjebb állár. náma is. Vért
 a létom a kesze kéremthetetlen, az,
 mmit art a diuamittel robbantó
 nebadsgja katona csetében, hi e létomban
 tanult a kéreth fogyer séjfével teri-
 el az ártóit reji karegret, valamin
 a feleséggiltes fogsgja's kérettel
 kéteiben^(mar) is tártat.

Az kriminálitást sok egyet kéreimben
 is kuelte a létom. A sokfelé kéreje-
 elfogletvággat járó katonaság, a feleséggiltes

lehetősége a kivétel aligpárson prinyi váltó-
 zesi körök, még az intelligensabb elem-
 erkölcsei írásai is megváltak. Természetes
 határozatokat, hi sajátságos beállása szerint huz-
 sítotts. meutlevéllel írtak, holott egy
 postai levéllel való jóakarati beállítás-
 ra sem let volna hajlandó a kérvény elutas.
 A bűnösök száma megnövekedett, a sa-
 dalom minden rétegében aránytalan eszed-
 kedése látható a kriminalitásnak a labóri-
 folyás, gyermekes, plusszével egyaránt.
 A fiatalkorúak bíróságainak statisztikája
 szerint körül 1000 eszedkedés 1914 óta
 a fiatalkorú bűnösök száma. Leveser
 oka mind a világháborúban keresendő.
 Familiál meuser történe, meyer a he-

borni elök rükkéget sem is mester.
 An alsóbb nepositíly gyermelei; His
 addig is csak korlátozt rülei gond-
 talban vérevedhessék, tömegesen kerübetel
 an utca forgatába a családok bevonulása
 folyván, minthogy an anyáknak kellett a
 férj munkába állni, hogy legalább a min-
 dennap: kenyér meg maradjon. Az iskolák
 be volt zárva, mert határozat-
 kére vette az el an állam, a családok
 ezen segíve lett, és a szentesi moztér-
 dőbetett, a felügyelet nélkül maradt
 szemétek nélkül elverültek an iskolák,
 hinen sokkal jobban érezték meg me-
 ghat, az utca forgatagában. Gy lettek
 a gyermekek a minden bűnös csirák

magában rejtő utca süllyedelmében
 falvezérska, zsebmetrőkké, sokszor ama
 körmelmény közrejátszóse folyás, hogy
 púdon nem keptak kegyesek. Akar
 son az olyan nagy ránc is, két
 fejér távollétét elvieselnek nem tudván
 idegen befővel, leglábbörök katonával vagy
 hadifoglyal léptek körös hátkörösbe, i-
 gyenkor még jobb völd, ha a gyereket lega-
 labb neppel távol völd a hártól! Fi-
 nördel gyermekek lélek melet igy törték. A
 nagyobb fiúk pedig, kik nem hi völd a rossz
 példésben völd gyermekek sorból, kegyeske-
 reső példára léptek, felvölt csakos min-
 haját vezérska, felvölt csakos módján el-
 tek, fiatalon kerítve az életbe amur mo-

hon' neti ester, élve rezeit sem de gaddis
 meg maguktól. Korán megismertés
 az életet, a háson folytán gombaműködés az
 naparodok prostitúciát volt amszt örömeit
 megtanítottat nérik! En azot a koravén
 arcú ifjúr, kiket az átödel háson is vben
 lépés nyomon nembe találok, kitörvén
 a nagyobb városok utcáin, vagy villanyos
 halaitok, levet is sürgöny kihordás képeben.
 A Schlegelmacher is Loucha nép pályáin az
 nyelvek mezeiben rezeusó vagy námben reze
 zkedés a világhaloni lezserenyessé esély
 telenségére. A háson elöt veen ismert de
 likkino, az ártárgítás, a társadalom min
 der részében felmunka deliquensit. A há
 son drágaság épp a lekezes háson min
 kéjéval gmiölve, a koronés a nyomon
 is gardasági is megelhető: törvényszer kö
 röt bünpatológis len a létezéselen

meggyőződés a stróberiesnek, mert
minden arát megfirtet, csakaz valami-
her korra tudjon jutni.

A napilapok beszámói naponta
olvashatók: nagy stílusú kritikákkal lefoly-
teréséről, kien a labornú kitétele zavaros.
Között halálster, s a mellesz sorora-
bit követés el. A kébombar sítokell
len a talaj a labar alatt, a kelkiogy-
sűk csékely billenésé elegendo a katan-
trófiahoz. A nagy katonai sikertől,
a kelliáns révén befolyásolat púrtól
bevalós magasarangú kátonetintet, az elos-
pót rendörkepitányok, kőhivateltaloz,
csempörkedő magas állású remélgetés
mind ilyen esiseurialós katantrófia. A kébo-
rus konjunkciónak folyón kellekeret káronel-
mi kellevíny soká fogja katarát értesni.

A köz-kölesség- teljességében minden-
 kép nagy a vereoszlás. Földesség avarnyal, kik-
 nek életét egykor a föld szellete be, ma nem-
 telen, cédá életét élve. A katonai kenderfalai-
 sák, meueküllés, különösen pedig a mezho-
 dístól területet kivételé állapotai, a fomezletés
 z' mmaerenher a nák különös elővencote az
 ömiformis iránt, iderés, elő a vívi uen et-
 köleni beuyatlévés. Fokoz a kéboru folyán
 behövevencet rooz uuyagi vironnyal is köze-
 jábróttak. A földi soka van a karakteres, vagy
 eszoztak, felai et is ect. et amoy ibor
 eleinte kitart, később a természet vagy a kívül
 ményer bollaiba hajzil. Itt elő balla
 felai könyer jön a másodit, harmadit z'
 a söbbi. A megéthet. nehérsége folyán egy kis
 uuyagi segítség a kivépatló iréle vöröial
 jól esik, vagy be söbber is kerüvner if nagy

sírni segíték még pücces kalapra, sejtés rü-
 hára is telik! Így lett arúcsin a fején annyiban
 prosztitúált nő, vagy legalább ekkor kijelző! Eo-
 ken kívül mennyi kinteneje leány békottal
 a feles uniformis miatt, leány más sirató
~~leány~~ beállítás egy egy benállított csapat ki-
 vételére van! Mindemmel határa a kör-
 egezésre is jellemző. A frontmögötti vá-
 rásokat előrenlőter a prosztitúált nő, köröt-
 tük náms beteg, most hisz orvos kerelésé,
 ellenőrés, különösen kerelésben hiányos. A
 frontot lekerült, nemley kikeret hatonár,
 de épp úgy a halálra elnaut frontre vo-
 mitól, nagyon sokan nő ember is, nevé
 válogatór! Különben is oly kimerőnél tünis
 fel a front erényi éleveníje köröt egy
 nemü betegség megörösiséire valószínűsége! Így
 tréid el a hatonár köröt, s megjel a nőjöt

ornagobban is a sok különféle vevénitka-
 baj; a katonáké is, kadiörvényes "örjón-
 tetter". (Biroi Pál főörzavros statisztika-
 ja szerint az orosz frontról lekerült sebe-
 sült és beteg katonák 72%-a nem beteg.)

A vevénitka betegségeken kívül egyéb ve-
 nedelmek is törtek a közegészségre a világhe-
 born. A sok nyomorúság és orvokant fejé leb-
 fejtettéi neheriségeit itt nem érített, min-
 ma ember, aki vagy idegeli, vagy más rrvé-
 zeti sekindebban megvongilva nem orvua.

Katonasorsak véleménye szerint egy évszázad-
 katonai polgálat után, karcósen való tartózkodás
 nélkül is, idegeli len az ember. Se fényü-
 rüst nem tagadja meg a világheborn az el-
 keluatlan vagy felmentet családapédak sem,
 kiknek idegeit rég megeme'ntették a beverés-
 neheriségek, az anyjár is felsőjéknél sem, a-

Mik a sok uggódi, tal' névesen kiverter má'
 reu' e' idegybarátságok! A nevésténia e'
 élelőies test' gyöngöség küllőpél viltjei-
 jait kelátkorúur e' kórházak kékintikái lap-
 jáin, de nem ismétely e' sora káplétkorás folyóin
 előállott örökös bejár némo e' pedig úgy
 e' folyóin: ondelgúat mint a kárvaságuál.
 A sokféle pátképor kármélatá folytat a nómá-
 ki idők éles módgábor kórház gyomor kóros el-
 lépésbe jut. A kékoni pedig mindegy kóssabbe-
 dik, a nyers argyz kerekkedik.

de a jérványur is meglátogatás
 e' kékoni világt. A cholera, diphtus, varha,
 dacára az e' tereu társított példái videde-
 résnek, mindegyik megreddé a mege áldo-
 kórtis az egy. vörágórtan. A legújabbak véré-
 dekes arányokot áldó sparyul usáha is a
 világhérom kúltúte, usáha létezés e' reje

felül ellenár is az orosz vélemények,
 de viszont el kell ismerni, hogy az
 orosz tudomány, kultúrája e sebénél
 nagy haladást tett a világhírből. Nagy
 tényleg feltalálta e a tudomány nére-
 méts, azt a kevés időr fogja megmu-
 tatni, de gyakorlati ügyekre sebénél is
 nem sebénél, étesen vett eltt ama ki-
 sé oroszok, kik kéhonis kéügyes polgári
 foglalkozás sebénél, egyaránt ért tetet.
 Ma már a front rajta kővelen végre
 a legnehezebb munkénél, és csaknem min-
 den esetben sikeresen.

Azonai már most a világhírből
 gardeszi hatareit illeti, e trón is talátnak
 kár és hasznat egyaránt. A kéhon-
 gardeszi kéhon. Angliá gardeszi fogva-
 renkel is kár, a kőpontit hatalmas

akarta elérni a világgal, hogy a gazdasági orszonrai alatt kiheressen becsülné. É munkájában bizonyított követségesei, kiket ugyanígy mint a központi hatalmasokat, sive'nyesülési vágyair vitte a háborúba. A gazdasági törekvés egyik féljén sem hiányzik, párosítottan a belső momentumokkal. A német elűt a világ szalon reménye lebeg. Bemintés az ösfelepítés öntöne sarkul. A török létért küzd. A franciák a revanche eszméje keríti. Az angol a féltékeny hajója, hogy idővel a német kiskorányelhatja.

A gazdasági keres a világháború elleni ijedő volt. Az ipari termelés mégis megrendült, aminek fő oka a forgalom semmivé vált. Posta és táviró, vasút és hajó elűt egészen megállt, melyet kényeztet

Kiválóbb fogalommal mindkét irányban.
 Az áruforgalom tovább erőt nyerke-
 jebb erőt. A gyártás megkötés minden
 fele, nyersanyagok szállítása nem lehetett,
 de épp úgy a késztermékek szállítása
 is megkönnyült. Erő a város "halt" megvált-
 nem úgy a világra, mint az a vilá-
 gban történelem pillanatában kommandíroz-
 ta. Kétség írány arata megindult, sőt
 egyik másikban gyorsodás, forgalmi eszel-
 kedés mutatkozott. Így például kőolajpa-
 riók, mely a háborús megelőzőleg
 nem állt ki a külfölddel a kereslet, s
 állandóan külföldi kérés, ma, a
 forrás-kegy világhoz örvendésen
 fejlődik, s ez nem helyrejött. Kiváló
 kegyes hatás értekező a gépiparban,
 mely mint a hadi vállalkozás lényeges

I. füzet.

A háborúrol.

A világháború virágálatos jögi, elikai,
gyarúdasági és a jöőre kiható vonalkora-
sáilbau.

I. Füzet

- Igézőleleli erleskeres -

Ita:

Kovácsy Miklós és. és kir. tartseléro
főhadnagy, jogrégőlo.

1918.

A 2451

keelésre szintén nagyhaladást tett. A magán
forgalom terén ugyan ventest sokat, de kár-
pótlóbb lett ezért bővebb a hadi-gyártás rátkal.
A kékintézés fegyver, ágyú é. tülleng-gyáratkon.
Kivül lerványorok mértékben folyik a hadi-
veln körtéző gyártás a hadi-alkatrészet, ko-
csikat é. bejókát elő-állító gyáratban é. ipar-
leptek. Legújabbán magán gyáratállalatar-
állami megbízásokkal deprivat okan cik-
ket gyártására, melyet eddigelő cet-
ar állami sejté üzemében ketter elő-
állító. (Londony é. vagon gyártás.:) de
nincs más iparig viszont egyenesen a
püszkölés lejtőjére jutott. Legenlasiért
pelda erre ar építőipar. A kélonn ki-
lörésével a más megnedvet építkezések

abba hagyta, új vállalkozás nem
erővellettel s azóta aél az építőipar,
aminek folytatásának számos iparos elisten-
sége most történt. S a munkások s a nagy
hány folytatás az azóta megindult esemény
sámos építőmunka a gyakorlati megvalósítás
mai érv kapir alapjaival kiindulva
az építéssel pedig, melyet megjár egy
nehéz események s kellemes alkalmak,
súly, sőt nem tartó kézimunka, me-
lyet s bekezdés után alapos renovatio-
ra szorultak. (Hemlékítő pétkai esemény
a budapesti Gellértfürdő, s a debreceni
Bika palota.)

Teljesítmény a világháború korszaka

a munkajárcsra is. Dacára a tömeges mű-
helyesimdekészítésnek, a munkanélküliség állá-
pota nem sülyes. Budapesti is léni statisztika-
kai adatok szerint elég nagyobb a mű-
hely nélküliek száma, mint haza idáig volt,
de e szám is mindigkább csökken. Ime
magyarország ugyan leginkább a szociális
és szellemi, valamint a gazdasági helyzetek
adóját, de az is bizonyos, hogy a még nem
szelvény, vagy a már nem védhetetlen munka-
nélküliek tömegesen nyertek alkalmazást
a hadiipar felépítésétől fogva mindig jobban ne-
gyobbodó felelőse vértől gazdaságban.

A fogsorok ritkésen és ma
a világháború óta is kevesen legalább a
békés 10-15 nőre nézve fel. A ta-

harci dicsőség, jövőre való gondolkodás-
ból eredő tiltott kezeletgyűlés, párosít-
va a bűnös manipulációk folyóin kellet-
keret árúhalmozással kegyetlen jövedel-
mezsgéjét vont ki a forgalomból. Ennek
folytán előállott a nagy kereslet, mely
aztán a forgalomban megmaradt
árúkat különféle kérteté miatt elkerítette
a piacra, s azóta évről évre, de kö-
nyvül könyvre is, amint fagy a forgalmi
kértet, új röherv felfelé az árak to-
rább.

Mindezekből megállapítható,
hogy a gazdasági élet inkább nevedett
kés, mint nyert hasznát a világhéboniban.
Az első pillanaton megéltetés minden

fergeteg, s így joggal ijedthetets meg
mindenk: egy okoslelő bekövetkeendő
válságtól. Ittmer kelő, er nem követs-
kerets be addig. Lassan lassan újból
vissza térő az élet, ipar, kereskedelem
vontatva, meg-megállva bár, de működés
főmets. Remélhetjük, hogy az emeltet val-
szagot megje elkerüljük, van elég béboris
tapasztalat, mellyel felheszünk a
val egy ideig legalább is biztosítat-
juk a mindenkori minimális produktív
működést, a mi által megkeretelem meg
hisszünk. A béke mindaját pedig már
most megkeretelem azáltal, ha elkerül-
jük, az államélet s háborisból a béke

gardasági életbe, mely nem azon
a garda'kudáson fog alapulni, melyet
megállított a világháború, hanem éppen
a háború hatásaihoz fog újíróulni.
Itt természetesen nem azon átlekben
benél újíróulésról, mint az a rövid
módot jelentése mint átlekkelő volu,
ésipő a győtes, míg végiben még ne
nem vizsgálható jövő gardasági átlek-
lést akoron vele jellemereni

VII.

Elsőigírtés vizsgálta arakt
& consequenciát, melyet a világ háborúban
a jelenben levonható. A jövőre még kövél-
keretni ma korai dolog, de reuel mint ma
most is nehad. Épp most éljűt a uag

eseményeket, a még nagyobb esélyeségre
van hitetés. Kitörésről általában
előtt sejtve állunk! Még kevéssé tudjuk
hosszú ideig a harc, magunk, kedveseink
áldozatát elvárni a nagy küzdelemben,
de egykor, valamikor véget kell érnie. Lej-
előbb reményünk, istennel mondja, ez
voel az utolsó, azzal a kóval: térjünk, ne-
verhet meg a történelem. Munkánkat kell
párna lennie, akár a küzdőfeladatok mo-
gyerése, akár világfennmaradásra vet au-
nak véget. Párna kell az ember-
ségnek azzal a nagy küzdelemben, hogy
minden erejünkkel kikerülmi igyeket-
revel a nemzeti világair e retentó

elindulás: emiatt, mert e nélkül jár-
hat^{csak} el a művelt világ a népet közele-
jég feléleszterrel, amikor „meg-
szűnik a háború, mintalaz elvint a
karc a polgárat közele az állami kebe-
lési belül!” /: Dr. Pogre: Háború a nemzet-
köz: jóg. cz. előadása /

Minden mai nap meg utópia.
Mindaddig, míg az egyik kérdőfelre ke-
gyobb lehet a háború karcu mint karc,
nem szűnik meg a háború, mely a
fejldés kezdete a megélhetés főforrá-
sa volt, míg a kultúra magasabb fokán
csak a többi gazdasági megemlékezés
vel folyhat le. - Akkor pedig, hogy

megnyújt a háború, a jelen ter-
més módja is gyökeresen kell, hogy meg-
változzon. Amíg a termelés anarchiája
az állam hatalmai között nem tűnik
meg, nem érhet véget a neuvelői-
zi viszony anarchiája sem.

Ímeket mondja Tomáš Böldog a
háború jövődjéről. A jövő ábraki-
lásként tehát mindazon eredménye-
ket kell megformálni, melyek a háború
megszüntetés, eltűnésével előfelle-
leli. A szocialista kollektív államok benne-
hivatás a termelés anarchiáját megszün-
tetni, az állam hatalmának betűl, annak
lehetősége pedig épp a világháború termé-
ke révén nem értetlen ábránd sábké,

de birto-ar halad a megratvóulás
felé!

Utad az előfelteketer, melyet foly-
tan a szociális jogrend kialakítását, jó-
re'rt meg vannak már az emberitár-
sadalomban. A fejlődés út, az állas-
mi szerényesség, a társadalom minden
mordulata, az művelés, hogy ha ma-
ga a végél, ama társadalmi becsüle-
kedés, melynek körpontja nevezet irányít-
ja a termelés, fogyasztás apparátus, a
nyuganyak az osztás el a jövedelmek, meg-
pinte ábrándos kíván, de a kialakít-
ási módoratai adve vannak. Fokozato-
san történő lépés értekezés arát-

lanc, a társadalmi életben a végzet
fele! Péntek's volna így képviselni e
végzet megváltását, hogy a kallek-
piv álland új alakulatként a régi álland
teljes eltörlésével fog felépülni. Ellenke-
zőleg! hogy képviselni azzal megváltó-
sítását, hogy e mai álland fog tovább
fejlődni, tökéletesedni, így végzetünk
ben az álland legfőbb tökéletesítés kiadásá-
ként kialakul a kallektív álland. Pi-
ronyo önműködési tevékenység mai
ma meg van az álland sajátosági körök,
az fog a fejlődési folyamán kinevelend-
ni minden téren, az ilyen kinevelő
központi nevelés ölel körű önkormány

zattal párosul, s a természet, kisé-
relési folyamatokat egy centrumból
vezérelve, irányítja azokat s nem
nemélynél fölött gyákorol normánzá-
tás. Nem a mai állam megszűnté-
vel keletkezett tehát a kellekció ál-
lam, hanem emellett van egy magasabb
rendű megtestesítés. Mai a mai ál-
lam létrejöttének voltak gardesági alai,
s annak alapja a terrorizmus s kikegyezés-
összeműködés stílusjében rejlik. Ha ezen
összeműködés kikegyezés, fokozatosan követ-
kezőbe s jelenség, láthatóan váltak a
kellekció s kellekció állam felé. A
gardesági fejlődés pedig mai ezt mű-
ködés minden téren. Az állam saba-

gyors a termelés, ipart is, ha-
zi kereskedelem és a vállalkozás,
s így is ma mindent a termelés
aralattal és a befektetés gyarorol-
nak. A jog is a gazdasági élet vi-
vóságában bírja létezés alapjait, kem-
bőképpen tehát a jogintézmények ki-
alakulása az egyetemes szociális jogrend
felé történik. A mindennapi szem-
lélő szociális helyzetek a magán
szükséglet tetején rejtés körében veszi
el, magánulajdonos képerő telke, val-
lalatok kisajátítása gazdasági törvény,
a szabadalmi, ipari törvény, az
épitkezés, birtoklás, és ezek más reu-

deletek a magyar tulajdon kezebe-
saját a közérdeket államiilag meg-
szerezni. A magyar tulajdon feletti na-
bediendelést is megpróbálta állani,
minden az államiellenes vagy erőtel-
sítő új tárgyú törvények által-
lag kivételével valamit kijelentve.
Ez len a magyar jog mind soci-
alisabb, s ha még ama törvényel-
re gondoltunk, melyet kollektív ál-
lami jogalkotás témáit tekint jellemez-
nek, mint pl. a munkásvédelmi
törvények, el kell ismereni ama fej-
lődés irány valószínű létezését, mely
az egyetemes eluberi társadalom s az
ebben érve egyetemes szociális jog-

rend felé verek.

Eredet a már meglevő szociál-
szöveghez néls körben mindennit
allalmarat a világhéborúban az
állam. Megelőz ragadta a vesztés,
irányítás, ama kötelező közelem
féter, melyet a millió hadsereg
katonáinak ellátása e' a hozzáter-
sorított való gondoskodás ról az
államra. Inmel teljesítését nem
öntörölheti az egyenre nebold gar-
dálkodása mellett. A háború kitö-
réskor megélts mindennek be-
szorulat, a nyersanyag hiány min-
den kien érehető lett. By gardi'ko-
dást kellett tehát az államra be-

lül teremtési, mely lehetővé
tette a rütségleser minden
irányú minimumát: kiégyítését. Er
pedig csupán egy centrális irányi-
tés, s az eulietés rütségleser pon-
tus ismerete, nyilbantatása mellett
váltit lehetségessé, ami orvost a ma-
gánulajdos nagyobb irányú kéréto-
késábor veretű az államot. Az Or-
meinyeret lefozolja, az egyes ut
csupán az előrendű minőségletet ki-
elégítetű rütségű mennyiség marad,
melynek nagyobb államiilag rü-
sűi megnabattik. On elvont, mennyi-
ség a nem termelők és főként a
haderey minőségleteinek kiégyítésére

Sígy körözés mellett Katonai kö-
lönkre az ingatlan tulajdonosok is
Körözés alatt, magánkézben, föld-
birtokon ~~húzódnak~~ a futókorát,
mely földbirtokon a termelési meg-
kötés. A lakások requirements a
belsőben, a legmunkásabb helyiségek
kivételével a benévezett katonaság,
javadar és más körözési mélyre kérésre
adott lakások, ~~valamint~~ felett a tá-
rsadalmi rendeltettségű kivételre
kerül.

A világháborúban az állam
az árakat és a munkásokra kifizetendő
re vonatkozó minimális adagot köte-
lezőleg állapította meg, de a nemsi-

lyes szabadság is korlátozás alá
került. Úllam parancsa minden
cél nélküli ember jogát teljesíti.
A férfi jogos, egészség-
ügyi jogát, hadi munkát vége-
znek, megpróbált tanú telen a nő
is közmunkába lépni kötelezettség.
Az állam a neki jogát el
tegye teljesíti, a kollektív foglalkozás
nélkül kértben megvalósul, de era-
kivül az egész ország megismeréséről
gondoskodni, a gondoskodás a nem-
kevéltől is kiterjed.

László tehát, hogy a háborúban
szembelátja a gazdasági erőket az
állam, rendelkezni a termelési erő-
vel.

és a munka felet, széles körben
érezhető len befolyása úgy a gazdaságra
mint a társadalmi élet területén. A
gyakorlatban kétséghez képest folyékony
megvalósítja az erkölcset, melyet
nemint a szocialista uralkodó esztétika
berendezkedésénél. Mindenesetre ez
meg nem állhat az államban, azt
megelőzve a jelen történelmi műveltség
mellett - mint arra Lombó is utal ide-
rett sorában - nem lehet. Ma még
szocialista a kapitalizmus, de ennek
szocialista fejlődés folyékony jelenléte az
állapot, melyből gyors átmenet lesz
lehetősége a szocialista társadalmi rend-
jére. Az az sem lehet mondani, hogy

az államos világháborúbeli kegyes-
helyete azt mutatja meg, miye-
nek kellett a szociális társadalmi
berendezkedésével szemben. A berendez-
kedés lehetetlen, addig, míg nem
a magántulajdon, annak természetét
pedig elvileg a háborús jogrend is
elismeri, s ha a gyakorlatban kiraj-
kítás, az állítás képeiben korlátozott is
azt, annak hatását ellenségesként
főzetet kiterjedési övezet formájában
kiegészíti.

De hogy ez a mindent összeron-
tosító háborús jogrend létrejöhetett,
annak tanúsága, hogy a nélszerű
összműködési területekig lehetősége

előj nélsz alapon adva van, emel
tovább nélesítés ügyén meg lehet terem-
teni a kollektív államot, mely nem
ábránd, fantázia löbbé, de szigorú
talán a legközelebbi jövődőlés megvaló-
sítható lehetőség.

Az a világhétom tanúsága, melyet
mai most leomhatna. Nem kívül bir-
ton fog meg egész tanúságot is szolgál-
tatni, s er egy leomhatót valószínűbb,
közelebbi eredmény biztos előhis véde ként
hagyni az utódokra. Ha isse tanúságát
tanulni fog az emberiség, s a jövőben tény
leg útalónak marad meg e világhétom,
akkor emel szükségességét el kell ismer-

mint mai a végből is, most füstölő
romjai körül vint ki az örök béke vi-
rága! Az örök béke ere és szabot kána-
delma foglalja el a művelt világot, mely-
ben a jogszere dönt a nevesek köré,
s a nézői unokák csodálkozva afő-
löt, hogy a nagyipár egykor fegyver-
rel törtető egymás életére!....

Itt mai szabad reméltem, szabad
póla álmodtam, s Isten szereti még
síp a világot, hogy való lesz az éhsér
ébredése!.....

DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR
1346 1457 gyarapodási naplós r. III